(На біблейську тему)

1

Кому се так квітками, та вінками,
Та віттям гордеє чоло вінчають?
Кого то співами веселими й танками
Ізраїльські дівчата зустрічають?

То йде Самсон, веде потужні лави
З кривавого страшного бойовиська;
Він залучив собі багато слави, –
В сей день розбив він філістимське військо.

І бачить він: там під горою в далі
Стіна його господи забіліла,
Йому назустріч, у жіночому околі,
Іде його хорошая Даліла.

Стрункий, високий стан, мов пальма в гаю,
Мов у газелі, ясні очі чорні
У філістимлянки; її з рідного краю
Взяли Самсона руки непоборні.

Вона веде його з собою у палати,
Провадить щиру, любую розмову;
Що перемогу славную волів послати,
Вона уголос вихваля Єгову.

Самсонові дивні здались слова дружини,
І він спитав свою Далілу любу:
"За теє дякуєш ти бога сеї днини,
Що він послав твоєму люду згубу?"

"Чужа для мене мого люду доля!
Твої для мене стали рідні люде!
Твоя, Самсоне, лиш єдина воля
Для мене завжди наймиліша буде!

Для тебе відцуралась я родини!
Хоч би збулася я і батька, й брата, –
Кохання нашого щасливії години
Були б для мене милая заплата!"

"Даліло, мила, за твоє кохання
Чим можу я тебе надгородити?
Скажи, повідай, моя зоре, те бажання,
Хоч би загинуть – мушу я вволити!"

"Не хочу, милий, я твоєї згуби!
І за любов любові лиш бажаю:
Щоб не таїв від мене ти нічого, любий,
І щоб усе сказав, що я тепер спитаю".

"Даліло! більш, як я, – любить ніхто не може!
Яка ж у мене є від тебе таємниця?!
Питай! Клянусь тобі у тім на ймення боже,
Скажу тобі я все, – ти дум моїх цариця!"

"Отож тебе тепер я запитаю,
Коли ти дав мені ту обіцянку милу:
Чи завжди, як тепер, ти був найдужчий в краю,
І звідки маєш ти таку велику силу?

Я ще дівчиною була в своїй оселі,
Як слава йшла про тебе поміж нами,
Тоді ти ще отам у лісі, коло скелі,
Пас батьківські стада із пастухами.

Мовляли, йшов якось ти гаєм темним з дому,
Без зброї у руках, без сагайдака, –
Аж ось в гаю від реву, мов від грому,
Звірина й птиця затремтіла всяка.

Рикаючи й трясучи головою,
Спинився лев біля тебе близенько, –
Ти ж необорною схопив його рукою
Й надвоє розірвав, мов козеня маленьке.

А потім, – пам’ятаєш ту годину? –
Наш люд напав на вашу Палестину,
Тоді надію у тобі єдину
Ізраїль мав – і ти обороняв країну.

Та далі вже несила боронитись
Вам стало, – почали вже знемагати;
Пообіцявся ж ворог відступитись,
Як згодиться твій люд тебе віддати".

"І згодився я, бо люд почав благати,
Щоб визволив! Хвиль скілька я вагався,
А потім дужі руки дав собі зв’язати
І сам в неволю ворогам віддався.

Як привели мене у стан ворожий
І я почув, як вороги знущались,
Я розгнівився тоді, в мене вступив дух божий,
Мов льон горілий, пута всі розпались.

Після схопив я щелепи ослині,
Що коло мене там лежали долі,
Багато ворогів поклав я до долині,
Котрі ж зостались, розігнав по полі".

"Скажи ж ти, звідки сила та безмірна,
Що рівної нема їй в Палестині?
Ти обіцяв, – обітниця хай буде вірна!
Тепера мусиш ти сказать дружині!"

"Ні, милая, лиши своє бажання!
Не можу я тобі відповідати:
Не відповім нікому я на те питання,
Хоч би питала в мене рідна мати".

І мовила хорошая Даліла,
Схиливши голову на руку гарну:
"Казав, що все вволиш, про що б я не просила..
Питаю ж я таку дрібницю марну!.."

Самсонові докірлива та мова
У серці тяжко, гостро віддається,
І хоч не мовить він коханій ані слова,
Та звага твердая вже подається...

Вона ж вмовля його лагідними речами
І прилуча до пестощів благання.
На личку усміх ясний бореться з сльозами,
Що сяють в очах, мов роса порання.

Перед сльозами і благанням ревним
Холодна втримливість, як віск, розтала, –
Самсон зняв річ до неї голосом непевним,
І таємничо мова залунала:

"Ти хочеш знати, звідки моя сила...
Тож знай: я богом змалу був обраний,
І вже в той день, як мене мати породила,
Я назореєм божим був названий.

І кучерів моїх ще з того часу
Холоднеє залізо не стинало,
І завжди я носив святую ту покрасу,
І святобливість то мою з’являло.

Мій волос має силу превелику,
Мене не подола весь люд ворожий,
Хоч би його зібралось тут без ліку, –
Бо надо мною дух витає божий!

Коли б хто міг ті кучері обтяти,
Не вдержав би в руках я й меч булатний;
Тоді зломить мене й маленькому дитяти
Було б не тяжко, – я б лежав безвладний".

Скінчив, умовк і зсунув брови темні,
Немов картавсь, що видав таємницю;
Та швидко залишив картання ті даремні,
Як глянув на Далілу-чарівницю.

Вона його так любо пригорнула,
В очах такая щира втіха грає,
Від чого ж тая радість спалахнула,
Самсон того не відає, не знає!..

О горе, горе, краю палестинський!
Чи знаєш ти, яка тобі недоля?
Зрадіє ворог твій, люд філістимський,
Бо полягла твоя і влада, й воля!

Самсон, заступник твій, надія та єдина,
Відкрив чужинці свою міць таємну,
Розмовою та поцілунками дружина
Зняла заслону з таємниці темну.

Від боротьби й від щастя утомившись,
Заснув Самсон – і голову думливу
Склонив до милої; вона ж, схилившись,
Вчиня над ним подію ту зрадливу:

Рукою пестить кучері ті чорні,
А в другій гостреє залізо має,
Одною кучері до себе любо горне,
А другою їх з голови здіймає.

І підняла з волоссям руку білу,
Після на діл покраса пишна впала, –
Тож гордую, непереможну силу
Рука підступна жінки подолала!

"Вставай, Самсоне! Вороги на тебе!" –
Покликнула зрадливиця Даліла,
Він встав і глянув сміливо навкруги себе, –
Не знав, що згинула вже його сила.

Як приступили філістимські мужі,

Тоді побачив він свою оману.
Вони йому зв’язали руки дужі
І повели його до свого стану.

"Прощай, Самсоне! – крикнула зрадлива. –
Ти думав, що для тебе я забуду
Родину? Ні! Ти гинеш, – дяка се правдива
Від мене за погибель мого люду!"

Самсона у кайдани закували,
З його недолі ворогам забава!

Самсону очі ясні повиймали, –
Плач, люд Ізраїля! В темниці твоя слава!

2

В темній темниці, в кайданах закутий,
Сильний колись-то Самсон той сидить,
Тяжкую думу гада – й незабутий
Жаль його серце знебуле гнітить.

Тяжко Самсон проклинає Далілу,
Що без вагання згубила його,
Жалує тяжко на себе, що силу,
Славу віддав і себе самого –

Та за кохання єхидне, нікчемне…
Серце так рветься! Та нащо той жаль,
Нащо ті сльози, картання даремне?
Помста лиш може вгасити печаль!

Помста… Де ж сила його молодеча?..
Він же і зброї в руці не вдержить,
Не підійме навіть гострого меча,
Сили немає! Невже буде жить

Тая підступниця? Ні, хай сконає!
Єсть же на небі ще правда свята,
За що ж із ним його люд погибає?
Боже, що винна країна ота?..

Гине безславно Самсон в самотині,
Серцем же рветься свій люд визволять.
Люд у полоні тепер, на чужині,
Легко було ворогам подолать

Край Іудейський, його боронити
Нікому стало, – в неволі сумній
Той оборонець, він лихом прибитий,
Він не поможе країні рідній!

Він у темниці, в кайдани закутий,
Тяжко картаючись серцем, сидить,
Жаль нерозважений, жаль незабутий
Серце знебуле і рве, і гнітить.

3

Пишає божая країна
І ясні хвилі Іордана, –
Хоч і в неволі Палестина,
І лютим ворогом забрана…

Вже переможці стали станом
В долині красній та розкішній, –
Під пальмами, над Іорданом,
Далеко чуть їх гомін втішний.

А ватаг їх? О, як для його
Веселий, радісний сей ранок, –
Багато злота дорогого.
І срібла, і вродливих бранок

Добув він. Не війна кривава
Йому дала се, – ні, Даліла,
Її була се мудра справа, –
Вона дух сильний той зломила.

Рад філістимець. Гомін, гуки;
Радіє люд. Божниці димні

Від пахощів; здійнявши руки,
Святці співають вдячні гімни

Своєму божищу Ваалу.
Уголос бога вихваляють,
Що він віддав їм на поталу
Всю Палестину, і співають

Хвалу Далілі, що придбала
Для свого люду славу вічну:
Вона Самсона подолала,
Зломила силу ту величну.

І утішається Даліла,
Що славою за зраду вкрита.
У очах втіха заясніла,
Усмішка грає гордовита.

Гукає владар: "Приведіте
Самсона-бранця у палати,
Перед мене постановіте,
Його бажаю повидати!"

Покірні кинулися слуги,
Біжать чинить владаря волю;
Ведуть Самсона для наруги, –
Хай бачать всі його недолю.

Кайдани тяжкі на Самсоні,
Сліпий, сумний він і без сили.
Ввели його і при колоні
В порога там постановили.

Розлігся гомін, сміх, наруга,
І жарти прикрії чувати:
"Самсоне! Де твоя потуга?
Чи ти забувся воювати?"

Самсон стоїть, мов скам’янілий,
Блідий, і мовчки вислухає
Оту зневагу: гнів безсилий
У грудях стиснутих бурхає.

Аж ось зненацька він здригнувся:
До його слуху долетіли
Слова вразливі, і почувся
Єхидний, прикрий сміх Даліли:

"Здоров, Самсоне! Твоя мила
Тебе вітає!" Тая мова
Самсона серце вкрай вразила,
Не вдержав він гіркого слова:

"О гадино! Моєї муки
Тобі, несита, ще не досить?!"
Самсон здійняв безсилі руки
І вголос бога помсти просить:

"О боже помсти, Адонаю!
Вволи мою остатню волю:
Хай з ворогами й я сконаю,
Та дай помститись за недолю,

За сором мій і мого люду!
Дай силу давню на хвилину!
Верни мені її, – хай буду
Я знов потужним на годину!"

Вмолив він бога тим благанням,
В Самсона знову уступила
В остатній час перед сконанням
Незмірная, нелюдська сила.

Тоді, колону обійнявши,
Потряс він дужими руками, –
І стеля рушилась і, впавши,
Його покрила з ворогами!

[с. Колодяжне, 1888 р.]